

УДК 631.5: 334.72:339.137

*Ю.Є. КИРИЛОВ, доктор економічних наук, доцент, ректор
В.Г. ГРАНОВСЬКА, кандидат економічних наук, доцент, докторант
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет»*

Агротехнопарки – інноваційний напрям конкурентоспроможного розвитку підприємств аграрного сектору

Постановка проблеми. Забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств аграрного сектору має пряму залежність із інноваційним типом розвитку аграрних формувань і потребує пошуку можливості інтеграції підприємництва нового типу в традиційну модель господарювання. При цьому інновації є важелем переведення економіки на конкурентоспроможний тип розвитку. Інноваційність забезпечує формування конкурентної позиції суб'єкта на ринку. Пріоритети управління активно зміщуються у бік пошуку нової інноваційної форми підприємництва, переваги якої сприяли б досягненню головних стратегічних цілей – рентабельності, ефективності й конкурентоспроможності на ринку. Інноваційними чинниками розвитку аграрних підприємств нині є не тільки нові техніка та технології, а й сучасні системи організації праці та виробництва, мотивації, альтернативне підприємство. Саме ці інноваційні компоненти в комплексі в змозі перетворити виробничу систему, оновлюючи виробничий апарат, готуючи та спонукаючи ефективно його використовувати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Агротехнопарк є багатопрофільною інноваційною структурою, орієнтованою на інтеграцію інтелектуального потенціалу аграрної науки й створення умов для просування в агропромисловий сектор регіону су-

часних наукових ідей, технологій, методів управління. Створення системи агротехнопарків сприяє швидкій апробації передових технологій і вивченню економічної ефективності [13]. Агротехнопарк як інфраструктурний об'єкт підтримки середнього й малого підприємництва покликаний служити формуванню інноваційного середовища в агропромисловому секторі економіки, здійснюючи комплексне сприяння підприємцям, починаючи від формування до досягнення рівня «зрілості» та здатності підприємства самостійно функціонувати на ринку [7].

Законом України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» визначено, що технологічний парк (технопарк) – юридична особа або група юридичних осіб, що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи й без об'єднання вкладів із метою створення організаційних засад виконання проектів технологічних парків із виробничого запровадження наукоємних розробок, високих технологій і забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції [11].

І.В. Антипов [1] та О. І. Продиус [12] розглядають агротехнологічний парк як науково-виробничий комплекс сільських територій. До головної місії даного комплексу належить активізація розвитку малого й середнього агробізнесу на інноваційній основі. Забезпечення виконання місії досягається взаємодією інноваційно-технологічного, економічно О. О. Дорошко розглядає тех-

---

© Ю.Є. Кирилов, В.Г. Грановська, 2017

нологічні парки з погляду їх організаційно-правової форми, мети функціонування й цілі, яка спрямована на формування інноваційного середовища [3]. Н.І. Чухрай [15] наголошує на необхідності створення агротехнопарків у межах парасолькових структур. Це полегшує інформаційні, управлінські, ресурсні потоки та скорочує терміни між науковою розробкою та її використанням у виробництві.

Узагальнюючи наукові підходи до парадигми технопаркових структур, їх можна об'єднати у три групи: як економічно вільну зону реалізації інноваційних проектів; як чинник розвитку малого та середнього підприємництва на конкурентній основі; як зону комерціалізації наукових розробок й інтеграції їх у масове стандартизоване виробництво. Проте потребують подальшого наукового дослідження умови, середовище та чинники активізації розвитку технопаркових структур в аграрному секторі економіки України.

Мета статті – дослідження особливостей розвитку агротехнопарків як інноваційного напрямку конкурентоспроможного розвитку підприємств аграрного сектору в умовах їх інтегрування до світової системи господарських відносин.

Виклад основних результатів дослідження. Розвиток підприємств аграрного сектору економіки України здійснюється під

впливом процесів глобалізації, які потребують удосконалення існуючої системи господарювання, підвищення їх конкурентоспроможності, а також активізації здатності вчасно реагувати й адаптуватися до змін економічного середовища. Перехід на інноваційний шлях розвитку передбачає вибір найефективніших технічних, технологічних і організаційно-економічних рішень на основі досягнень науки й техніки. Основним чинником формування конкурентних підприємств на ринку та підвищення рівня їх конкурентоспроможності є використання інноваційних технологій і сучасної техніки в процесі діяльності. Це сприяє збільшенню виробництва конкурентоспроможної продукції при раціональному використанні наявних ресурсів.

На нинішній час інноваційна політика аграрних підприємств є суттєвим важелем забезпечення їх структурної перебудови, розширення асортиментного переліку та насичення ринку якісною конкурентоспроможною продукцією. Перехід до інноваційної моделі означає не тільки стабілізацію, але й поступове підвищення технічного і технологічного рівня національного виробництва, наближення його до групи технологічно розвинутих країн світу. На рисунку 1 відображено складові інноваційної моделі конкурентоспроможного розвитку аграрних підприємств.

Рис. 1. Компоненти інноваційної моделі конкурентоспроможного розвитку аграрних підприємств

Джерело: Сформовано авторами.

Національними пріоритетами у сфері інноватики підприємств аграрного сектору є: активне використання енерго- та ресурсозберігаючих технологій при виробництві, зберіганні й переробці сільськогосподарської продукції; впровадження сучасних технологій та розробок у сфері забезпечення нарощування обсягів виробництва продукції сільського господарства й насичення вітчизняного ринку доступними та якісними продуктами; застосування екологобезпечних способів виробництва, турбота про екологічну безпеку виробництва; розвиток національного машинобудування, що забезпечить аграріїв новими машинами й механізмами, які ремонтпридатніші, мають вищу продуктивність і термін служби.

Інноваційний розвиток підприємств аграрного сектору економіки України знаходиться на початковій стадії. Попитом користується інноваційний продукт, що в короткостроковому періоді гарантує економічну ефективність та мінімальні ризики запровадження. Також причиною низької інноваційної активності аграрних підприємств є гострий «інвестиційний голод», що стримує їхній розвиток, спричиняє зростання рівня безробіття, трудової міграції й еміграції, консервує бідність населення. Так, за даними UNCTAD за 2015 рік прямі іноземні інвестиції на душу населення в Україні становили менше 1,4 тис. дол. США на людину, тоді як в Польщі – 5,6; у Чехії –10,7; у США – 17,4 тис. дол. США [5]. Саме з цих причин сільськогосподарське виробництво характеризується зниженням техніко-технологічного рівня та низьким рівнем освоєння агроінновацій.

Окрім зазначених складових важливим є й організаційне оновлення аграрних підприємств, вибір інноваційних форм організації виробництва. За даними Державної служби статистики України, на початок 2016 року в країні функціонувало 51926 аграрних підприємств різних організаційних форм і типів власності, що майже на 8 % менше проти 2012 року. Із них переважну більшість мають фермерські господарства – 38850 од., або 74,5 %. Меншою за 1 % є частка підприємств державної форми власності – 241 од. та виробничих кооперативів – 596 од. При-

бутки за результатами діяльності у 2015 році одержали 88,9 % суб'єктів господарювання. Найнижчою рентабельністю й збитковістю деяких видів продукції характеризуються підприємства державної форми власності. В них збитковим є виробництво овочів (–15,1 %), м'яса великої рогатої худоби (– 29,3 %) та вовни (– 81,1 %). Найвища результативність у господарських товариствах і підприємствах приватної форми власності, рентабельність виробництва окремих видів продукції тут становить відповідно: зернові – 43,3 та 44,2 %; насіння соняшнику – 81,8 та 81,7 %; овочі – 53,7 та 43,3%; яйця курячі – 60,1 і 45,4 %.

Вибір інноваційної альтернативної форми аграрного утворення, що дала б змогу задовольнити виробничі потреби в умовах обмеженості ресурсів, є головним пріоритетом їх конкурентоспроможного розвитку. При цьому досягається синергетичний ефект, що полягає в узгодженні різних складових системи управління підприємством та їх комплексному використанні для досягнення економічного зростання. Задля подолання існуючих диспропорцій доцільним є створення й використання точкової технології інноваційної діяльності, що уможливить на конкретній сільській території концентрувати інноваційний потенціал, утворювати «точки економічного зростання», бази апробації нових технологій. Саме таким полігоном є агротехнопарк, або агропарк. Технопаркові структури –достатньо широко розповсюджена форма господарювання у світі, що сприяє швидкій комерціалізації наукового продукту у виробничу сферу.

Згідно з визначенням Міжнародної асоціації технологічних парків ідентичними є категорії "технологічний парк", "технологічний ареал", "дослідницький парк" і "науковий парк" [8]. Організаційні структури технопаркового типу є ключовим елементом розвитку інноваційної структури аграрного сектору економіки України [2, 6].

Чинним законодавством [9-11] визначаються правові, економічні й організаційні засади формування цілісної системи пріоритетних напрямів інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, в тому числі, аграрного сектору економіки України. Відпо-

відно до Закону України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [10] пріоритетними в аграрному секторі, зокрема, є інноваційні проекти середньострокового терміну реалізації. Заходами їх реалізації визначено розвиток інноваційної інфраструктури, а саме: інноваційних центрів, технологічних парків, наукових парків, технополісів, інноваційних бізнес-інкубаторів, центрів трансферу технологій, інноваційних кластерів, венчурних фондів тощо.

За інформацією Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації, в агросекторі України зареєстровано єдиний технологічний парк «Агротехнопарк», створений на базі Національного університету харчових технологій [10].

Законом визначено форми, види й джерела фінансування агротехнопарків як інноваційних структур аграрного сектору, проте значного поширення дані формування не мають. Основними напрямками та пріоритетами діяльності агротехнопаркових структур визначено: системи і технології захисту, відновлення й підвищення родючості ґрунтів, точного землеробства, мінімального обробітку, органічного збагачення та мікробіологічного синтезу; високопродуктивні технологічні комплекси, техніка та засоби механізації для галузей сільського господарства, переробної та харчової промисловості; технології й обладнання для високопродуктивної селекційної діяльності в рослинництві, тваринництві, птахівництві та риборицтві; нові біопрепарати й засоби захисту рослин і тварин, обладнання й технології їх виробництва; сировини рослинного і тваринного походження, нова продукція та матеріали, харчові продукти з високими оздоровчо-профілактичними властивостями; виробництво, обладнання і технологічні процеси переробки й утилізації відходів, альтернативні джерела енергії та енергетична сировина в агропромисловому комплексі [13].

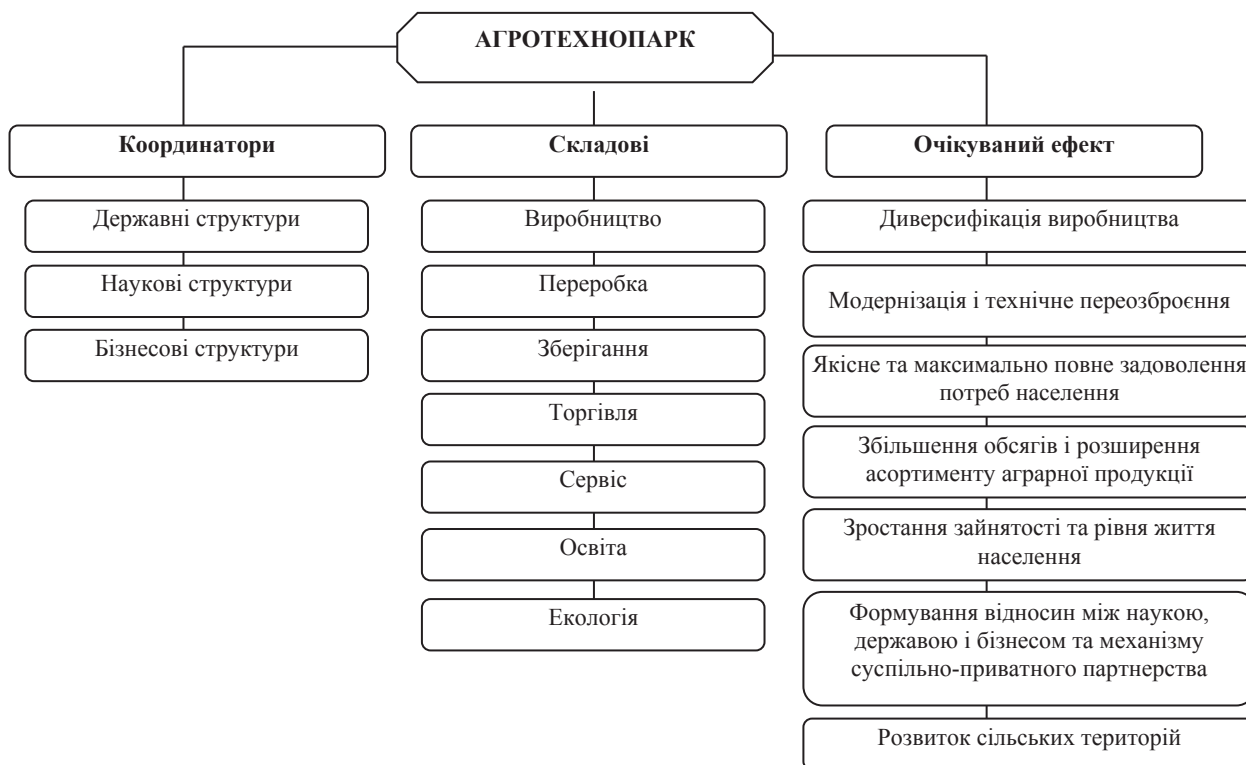
Нині ці структури повною мірою не виконують своїх основних функцій щодо створення й виробництва високотехнологічної продукції, координування діяльності науки, вищої школи та підприємств реального сектору економіки, органів місцевого самоврядування. При зміні підходу до управління

даними інноваційними формами очікуються такі позитивні зрушення: сформувавши систему господарських відносин між підприємствами різних форм і розмірів; сформувавши бізнес – середовище підтримки малого аграрного бізнесу, забезпечити сприятливе інформаційне середовище та інтеграцію малих форм господарювання до інноваційного середовища, забезпечити зв'язки між галузями й сферами, такими як виробництво, харчова промисловість, переробка, торгівля тощо.

Інноваційні структури технопаркового типу є формою розвитку сільських територій, способом інтегрування аграрної науки, виробництва та управління підприємствами аграрного сектору, чинником сприяння інноваційної активності суб'єктів господарювання щодо запровадження досягнень науково-технічного й технологічного характеру. Важливим акцентом дослідження є створення соціальної, правової та матеріальної бази для посилення інноваційного підприємництва.

Агротехнопарк (агропарк) – це комплексний інфраструктурний об'єкт інноваційної діяльності (рис. 2), орієнтований на інтеграцію інтелектуального потенціалу аграрної науки, який проводить свою діяльність по всіх циклах інноваційного процесу: розробка наукомісткої науково-технічної продукції, її випробування, освоєння виробництвом і широкомасштабна реалізація.

Конкурентоспроможний розвиток агроформувань прямо пов'язаний із інфраструктурним та організаційним оновленням. Отже, розвиток і функціонування даних типів господарських структур уможливить забезпечити: активізацію та інноваційний розвиток малого підприємництва на селі; поліпшення якості сільськогосподарської й харчової продукції; інтеграцію сільгоспвиробників, що займаються виробництвом аграрної продукції, зі сферами переробки та реалізації; зниження витрат виробників. Вищезазначене досягається інтеграцією малих підприємств до системи міжгосподарських і науково-виробничих зв'язків, застосуванням нових способів виробництва, обробки та переробки сільськогосподарської продукції, встановленням нових зв'язків, створенням логістичних і розподільчих центрів, кооперацією діяльності в рамках агропарків.

Рис. 2. Функціональне значення створення агротехнопарків

Джерело: Сформовано авторами.

Передумовами створення агротехнопарків є динамічний розвиток національного ринку аграрної продукції, прискорене інтегрування у світовий простір, розширення можливості нарощування обсягів експорту сільськогосподарської продукції та зростання попиту на органічну продукцію. Також до чинників доцільності створення агропарків нами віднесено полегшення умов для їх суб'єктів щодо виготовлення й реалізації конкурентоспроможної продукції, що відповідає світовим стандартам якості та безпеки.

Аналізуючи світовий досвід, слід зазначити, що в Польщі нині в 14 спеціальних економічних зонах функціонує 77 індустріальних і технологічних парків. Відповідне законодавство, що регулює діяльність таких зон, було розроблене ще в 1994 році – "The Polish Act of 1994 on Special Economic Zones". Перша спеціальна економічна зона в Польщі була створена в 1995 році (Mieles SEZ). Всі інші польські СЕЗ були засновані у другій половині 1990-х років. За 10 років реальний ВВП країни зріс на 50%, а експорт – збільшився майже втричі. До 2010 року в Туреччині було створено 148 індустріальних парків, або так званих організованих промис-

лових зон (на нинішній час їх вже більше 215). Дана форма організації виробництва є економічно ефективною й у масштабах найбільших країн світу, таких як Китай та США, так і в зовсім невеличких, таких як Сінгапур чи навіть Македонія [5]. Основна частина фінансування технопарків у Західній Європі здійснюється державою: у Великій Британії – 62 %, Німеччині – 78, Франції – 74, Нідерландах – близько 70, Бельгії – майже 1 % [5].

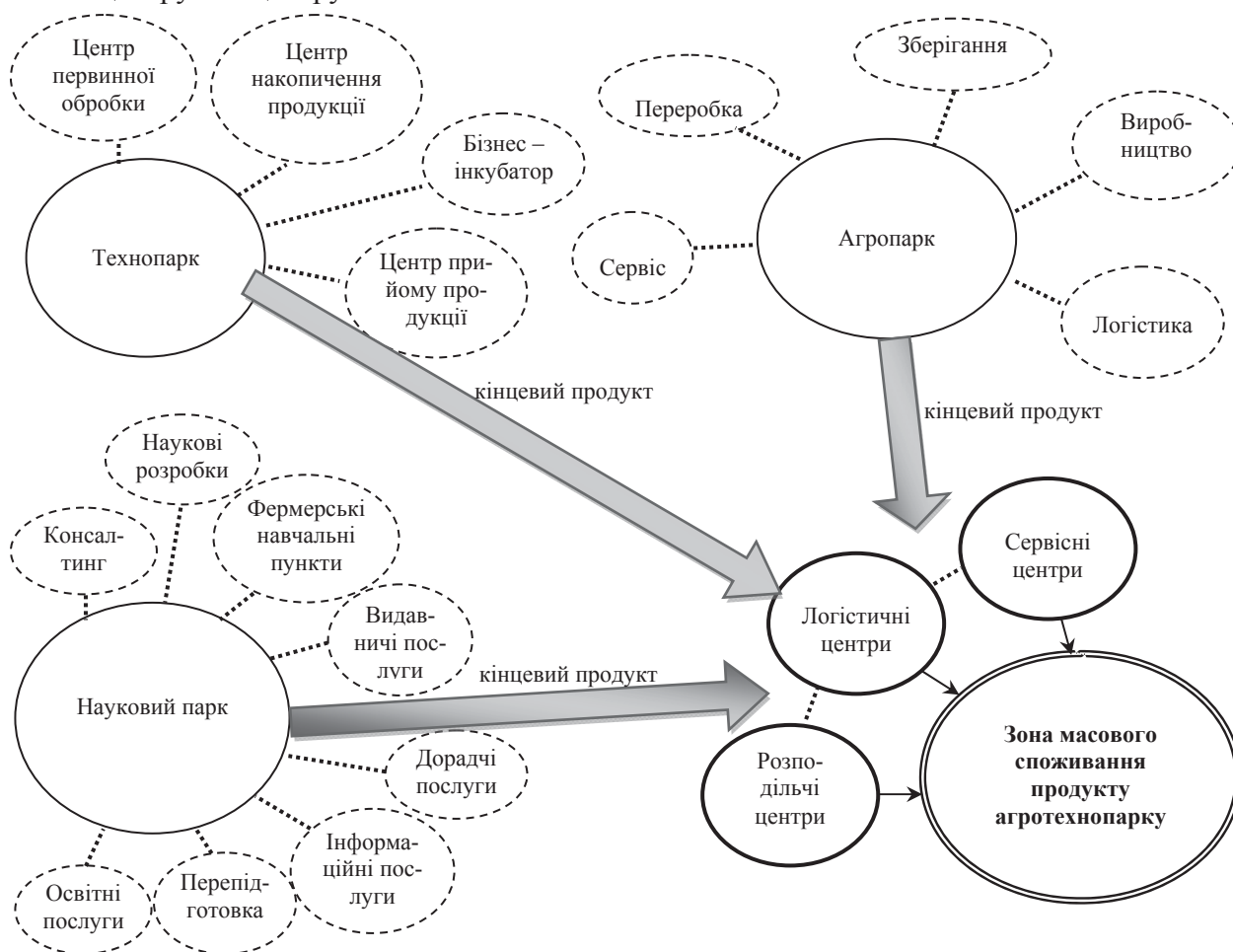
У структуру агротехнопарку входять навчальні заклади, дорадчі та консультаційні центри, інститути перепідготовки кадрів, науково-дослідні установи. Основною їх функцією є постачання споживачеві інтелектуального чи матеріального продукту. Це формує конкурентні переваги даної організаційної форми господарювання, які полягають у тому, що вони дають змогу здійснювати апробацію й адаптацію наукових розробок відповідно до зональних умов і вимог сільськогосподарського виробництва. Це відбувається залученням регіональних науково-дослідних інститутів, агроуніверситетів, консультативних, науково-виробничих структур, а також редакцій відповідних

галузових журналів, фермерських навчальних пунктів тощо [17].

На території агротехнопарку доцільна організація навчання та перепідготовки підприємців малого бізнесу інноваційної спрямованості, здійснювана в структурному підрозділі агротехнопарку – бізнес-інкубаторі. Технопарки покликані сприяти раціональному розміщенню продуктивних сил і, зокрема, створення умов для перетворення менш економічно розвинених регіонів у науково-промислові зони з високим рівнем життя, стимулювання господарського розвитку депресивних регіонів, подолання соціально-економічних диспропорцій сільських територій (рис. 3).

Агротехнологічні парки є частиною продовольчих кластерів та забезпечують споживача своїм продуктом опосередковано. Унікальність механізму формування й розподілу продукту агротехнологічного парку полягає у тому, що вироблений продукт кожного центру концентрується біля зони ма-

сового споживання у розподільчих, логістичних чи оптових центрах [18]. Центри прийому, накопичення та первинної обробки сільгосппродукції в місцях виробництва (локальні центри обробки) призначені для приймання виробленої продукції від виробників, її накопичення, первинної переробки й передачі. У таких центрах можуть проводитися як найпростіші операції (тимчасове складування та фасування овочів при збиранні врожаю), так і складніші (міні – бійня для худоби або чистка та первинна санітарна обробка коренеплодів). Агротехнопарк являє собою об'єднання на одній території кількох взаємозв'язаних високотехнологічних виробництв і сервісів. Продукція, одержана в одному центрі (наприклад, виробництво), може служити вихідним матеріалом для іншого центру (переробка). Сервісні служби, такі як склади й овочесховища, можуть обслуговувати всіх учасників формування.

Рис. 3. Механізм формування і розподілу продукту агротехнологічного парку

Джерело: Сформовано авторами.

Агротехнологічні парки орієнтовані на високотехнологічне виробництво, зберігання, переробку, передпродажну підготовку, а також надання логістичних, сервісних та інших послуг. Ефект від запровадження даного механізму полягає в ефективнішому використанні загальної інфраструктури й утворенні інтегральних форм об'єднань і ланцюжків поставки. Залежно від території склад елементів агропарку може змінюватися. Агротехнологічні парки покликані розвивати інфраструктурне забезпечення сільських територій, поєднуючи в такі сфери виробництво, сервісне обслуговування, переробку, зберігання, торгівлю та освіту.

Відповідно до галузевих і регіональних умов до складу агропарку можна включати різні компоненти: тепличний комплекс, овочесховище, цех фасування й упаковки, багатотемпературні склади, завод із виробництва гофротари, оптовий ринок, електронний аукціон з продажу сільськогосподарської продукції, транспортне підприємство, навчально-виробничий центр та інші елементи. Кінцевим продуктом кожної «технологічної лінії» повинен стати товар глибокого ступеня переробки з високою доданою вартістю. Розташування ланцюжка підприємств на одній території знижує логістичні витрати. Активний розвиток агропаркових структур передбачає постійне удосконалення їх інфраструктурного та сервісного забезпечення, високий рівень технологічних і виробничих процесів. Ці структури являють собою велику сільськогосподарську територію, отже її ефективний розвиток знаходиться у прямій залежності із диверсифікацією виробництва. Доцільним є створення ферм, пташників, зернотоку, механізованого парку, пасіки, молокозаводу, м'ясного цеху, плодівих садів тощо. Кожний виробничий напрям взаємозв'язаний та організаційно і логічно поєднаний з іншим. У числі іншого на території агропарку розміщуються підприємства з переробки та упаковки продуктів харчування, цехи з виробництва комбікормів або переробки органічних добрив [21].

Ці сучасні сільськогосподарські хаби – універсальний майданчик, ядром якого є велика логістична зона, що складається з овочесховищ і складів, у тому числі холодиль-

них. Доцільним є створення тут багатофункціональних баз дрібнооптової та роздрібною торгівлі, виставкових павільйонів, майданчиків для ділових переговорів, готелів і сервісних центрів для ремонту сільгосптехніки. Основними споживачами продукції та послуг агротехнологічного парку є великі підприємства роздрібною торгівлі, а також підприємства громадського харчування і супермаркети. Так, частка цього сегмента в державах Європи й Америки досягає 50 %.

Висновки. Забезпечення конкурентоспроможного розвитку аграрних підприємств, що ґрунтується на створенні нових інноваційних структур типу агротехнопарків, дає змогу сформувати систему електронного сільського господарства, оптимізувати систему субсидування, розвивати кооперацію та агрострахування, створити сприятливі умови для залучення в галузь інвестицій і нових технологій, запроваджувати нові форми виробництва. Реалізація інноваційного проекту у вигляді створення агротехнопарку також уможливить виявити потенціал малого та середнього підприємництва, збільшить податкові надходження до бюджетів усіх рівнів. Інноваційна модель розвитку забезпечує концентрацію ресурсів на пріоритетних напрямках технічного оновлення виробництва, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної аграрної продукції на внутрішньому й зовнішньому ринках.

Конкурентною перевагою агротехнологічних парків є створення замкнутої інфраструктури, що об'єднує всі ланки агропромислових виробництв. До економічних аргументів поширення агротехнопаркових структур віднесено можливість використання відходів переробних ліній або борошномельних цехів у виробництві комбікормів, у свою чергу гній від ферм використовується як сировина для виробництва біологічних добрив (компосту) або біогазу тощо. Формування подібних агропромислових кластерів дає можливість суттєво економити на створенні інфраструктури та підтримці її в робочому стані, скорочуються витрати і на транспортні перевезення. Така локалізація виробничих процесів дає змогу ефективніше використовувати потенціал фахівців, оптимізувати запровадження розробок сучасної агронауки й ви-

сокотехнологічного обладнання. Очікуваними позитивними результатами є: диверсифікація виробництва, модернізація і технічне переозброєння діючих підприємств; створення високотехнологічної конкурентоспроможної екологічно чистої продукції; надання високоякісних послуг; якісно нове та максимально повне задоволення потреб населення в продукції переробки підприємств, що відповідає світовим стандартам якості; збільшення обсягів і розширення асортименту продукції; зростання зайнятості й рівня життя населення на даних сільсь-

ких територіях та їх розвиток; збільшення експортного потенціалу держави.

При створенні агротехнопарку необхідні координація й згуртованість дій державних, наукових і бізнесових структур, оскільки засновниками агротехнопарку повинні стати органи влади, наукові та навчальні установи, підприємства, фінансові інститути, представники бізнесу. Це сформує нові відносини між наукою, державою й бізнесом, а механізм суспільно-приватного партнерства може стати дієвим інструментом забезпечення конкурентоспроможного розвитку аграрних підприємств.

Список використаних джерел

1. Антіпов І.В. Інноваційний розвиток національної економіки в контексті створення інноваційних інфраструктур в освітній галузі / І.В. Антіпов // Зб. наук. пр. Донецького держ. ун-ту управління. – 2010. – Вип. 148. – С. 1-8.
2. Гордієнко В.П. Інноваційний розвиток регіонів на основі технопаркової концепції / В.П. Гордієнко // Економічний простір. – 2011. – № 46. – С. 37 – 44.
3. Дорошко О.О. Технопарки як засіб стимулювання інноваційної діяльності [Електронний ресурс] / О.О. Дорошко // Ефективна економіка. – 2011. – № 1 – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=507>.
4. Задорожна Л.М. Оцінка стану інституційного забезпечення розвитку ринку інновацій в аграрній сфері / Л. М. Задорожна // Молодий вчений. – 2015. – № 7(22). – С. 70 – 75.
5. Індустріальні парки – навіщо вони Україні? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.business.ua/sunflower/ndustr_aln_parki_v_ukra_n_m_fi_ta_real_-354722/.
6. Жидяк О.Р. Інноваційний розвиток підприємств аграрної сфери: регіональний аспект [Електронний ресурс] / О.Р. Жидяк // Економіка: реалії часу. Наук. журнал. – 2012. – № 2 (3). – С. 165 – 168. – Режим доступу до журн.: <http://www.economics.opu.ua/n3.html> [03.07.2016].
7. Кирилов Ю.С. Методологічні орієнтири розвитку аграрного сектору України в умовах глобалізації / Ю. С. Кирилов // Економіка АПК. – 2012. – № 11. – С. 104-107.
8. Не інноваційна Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://3222.ua/article/ne_innovatsyna_ukraina.htm.
9. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
10. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні : Закон України від 08.09.2011 № 3715-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>.
11. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16.07.1999 № 991-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/991-14>.
12. Продіус О.І. Інноваційний розвиток промисловості: реалії та перспективи // Вісн. Хмельницького нац. ун-ту / О.І. Продіус. – 2010. – № 1. – Т. 1. – С. 106-109.
13. Стратегічні напрями інституційного забезпечення розвитку аграрного сектору в Україні. – К.:НІСД, 2014. – 46 с.
14. Уханова І.О. Розвиток та функціонування технопарків: світовий досвід та специфіка в Україні / І.О. Уханова: моногр. – Одеса, 2012. – 132 с.
15. Чухрай Н.І. Інноваційний розвиток України: основні бар'єри та напрями їх подолання / Н.І. Чухрай // Вісн. Нац. ун-ту «Львівська політехніка». – 2008. – № 633. – С. 761 – 766.
16. Epl scope 2013 Le baromètre des Entreprises publiques locales [Electronic resource] / The Federation of Local public enterprises. – Mode of access: http://www.lesepl.fr/pdf/Eplscope_barometre_Epl_2013.pdf.
17. Kappeler Andreas. Public-Private Partnership in Europe – before and during the recent financial crisis [Електронний ресурс] / Andreas Kappeler, Mathieu Nemoz // Economic and Financial Report 2010/04, July 2010. – Режим доступу : http://www.eib.org/eprec/resources/efr_eprec_ppp_report1.pdf.
18. Market Update Review of the European PPP Market in 2014 [Електронний ресурс] / European PPP Expertise Centre. – 8 p. – Режим доступу: http://www.eib.org/eprec/eprec_market_update_2014_en.pdf.
19. Paving the Way: Maximizing the Value of Private Finance in Infrastructure, World Economic Forum's 2010 study, The World Bank, from <http://ppi.worldbank.org>.
20. Reginato A. Cooperación público-privada: Construir y financiar infraestructuras para el agua / A. Reginato // Mundo Proactiva. – 2009, JulioSeptiembre. – № 5. – P. 6-9.
21. UK Private Finance Initiative Projects: Summary data as at March 2012 [Electronic resource] / HM Treasury. – 10 p. – Mode of access: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/207369/summary_document_pfi_data_march_2012.pdf.

Стаття надійшла до редакції 11.04.2017 р.

Фахове рецензування: 27.04.2017 р.

*

УДК 631.11.005 (477)

*М.Г. МИХАЙЛОВ, кандидат технічних наук, докторант
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»*

Методичні засади вдосконалення системи матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників

Постановка проблеми. З розвитком продуктивних сил, використанням досягнень науки й техніки відбуваються якісні та структурні зміни речового складу матеріально-технічної бази, а також організаційно-виробничої структури системи постачання, обслуговування й використання.

Розвиток матеріально-технічної бази передбачає запровадження інновацій і реалізацію процесів удосконалення техніки й технологій, реорганізацію виробництва всіх галузей національної економіки, появу нових, економічно ефективніших галузей виробництва, комплексну механізацію та автоматизацію виробничих процесів, широке застосування засобів хімізації, нових видів енергії, матеріалів, всебічне, раціональне використання матеріальних і природних ресурсів, органічне поєднання науки з виробництвом та прискорення темпів науково-технічного прогресу, що неможливо без удосконалення системи матеріально-технічного забезпечення.

Для елементів матеріально-технічної бази характерні постійний рух і вдосконалення. Результатом науково-технічного прогресу є поява нових видів матеріалів та енергії, вдосконалення технології виробництва. Стан матеріально-технічної бази у певний момент часу визначає виробничо-технічний потенціал підприємства.

© М.Г. Михайлов, 2017

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливу увагу проблемі вдосконалення системи матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників приділяли у своїх наукових працях відомі вчені-економісти: В.Г. Андрійчук [1], М.І. Герун [9], Я.М. Гінзбург [3], О.М. Голованов [4], О.В. Захарчук [5], П.Р. Буніч [2], М.М. Могилова [9], П.П. Пасічник, Г.М. Підлісецький [9], А.П. Покин'ячерда [10], П.Т. Саблук [11], С.С. Сергеев [12] й ін. Більшість дослідників даної проблеми передбачає вдосконалення матеріально-технічного забезпечення у здійсненні інновацій та реалізації процесів вдосконалення техніки й технологій, розвитку економічно ефективніших підгалузей виробництва, комплексної механізації та автоматизації виробничих процесів, а також широкого застосування засобів хімізації, нових видів енергії.

Мета статті – узагальнення й розробка організаційно-економічного механізму матеріально-технічної модернізації аграрних підприємств у контексті розбудови науково-методичного базису його формування та ефективного використання.

Виклад основних результатів дослідження. Матеріально-технічна база галузей суспільного виробництва різниться речовими й структурними особливостями, що зумовлено відмінностями у використовуваних технологіях виробництва, різним поєднанням у них технічних і природних факторів.